

Efter Harpsund

Harpsundsmötet ledde till ingenting. Mera var ej att vänta. Det kom oönskat för statsministern, som för tio år sedan torde ha varit med om att förmå sin företrädare att avbryta sina möten med industrins representanter och de förtroliga överläggningar, vilka sågs med misstro av de vänsterkretsar som stod hr Palme nära. Nu blev ett liknande möte honom påtvingat från LO-håll; han kunde inte säga nej, men det passade honom inte. Mötet var också likgiltigt för finansministern. Hans självtillräcklighet har numera tagit sig sådana former att han inte ens lyssnar till andras förslag, långt mindre följer dem. Med en ökande arbetslöshet ute i landet, till landets ledande industrimän som begärde att de under depression och arbetslöshet åtminstone skulle slippa betala arbetsgivaravgift för dem de lyckas sysselsätta, förklarade regeringen att ingenting, inte den minsta detalj i dess handlande kunde ha varit bättre. Ett mera bleklagt nej än det som gavs på Harpsund får man leta efter.

Som en uppmuntran meddelade statsministern att »vi kan se fram emot att den svenska industrin får tillgång till en europeisk stormarknad». Detta sade han trots att han måste ha vetat, att varje möjlighet för en svensk särställning inom EEC var utesluten. Han måste ha vetat, att vår EFTA-partner Storbritannien vägrat att stödja de svenska anspråken med den motiveringen, att Europafrågan är nog komplicerad ändå utan att Sverige genom något specialavtal skall få tillfälle att ytterligare röra till den. Kan verkligen

statsministern undra över att förtroendet för regeringens uttalanden liksom för dess handlande sjunkit mot noll?

Dagens kris är till väsentlig del en förtroendekris. Det är sant att den ekonomiska krisen är allvarlig, men den är ej lika allvarlig som den på 30-talet. Då var vår samlade ekonomi svagare. Men då fanns å andra sidan en politisk ledning som inte uteslöt att överlägga med industriledare. Då valde inte den socialdemokratiska regeringen att skjuta parlamentariskt samarbete åt sidan, medan den nuvarande statsministerns älsklingsargument är att »vi har inte tid» att genomföra parlamentariska utredningar för att han därmed skall kunna undvika samarbete i riksdagen. Då fanns också en finansminister som, vad man än i övrigt kan säga om honom, både ville och kunde resonera ekonomiskt. Efter sina misslyckade prognoser och ohållbara löften kommer den nuvarande inte längre än till att i en annars allvarlig riksdagsdebatt råda en oppositionsledare att »lägga in mera gröt under västen», som om grötmyndighet av hans eget märke vore något att eftersträva.

Oförståelsen på Harpsund för industrins läge och krav har skärpt uppmärksamheten mot regeringens handlande: vad är det den egentligen vill? Den har inte velat den nuvarande krisen på arbetsmarknaden, det är givet. Hr Geijer uttalade visserligen för något år sedan sin vissa förhoppning om att låglöne företag i Sverige skulle slås ut. Han har bönhörts över hövan. Att arbetslösheten skulle stiga som

den gjort och att stora »höglöneföretag» inom både trävaru- och järn- och stålbranscherna skulle drabbas så att de rent av går med förlust – med åtföljande minskad skattebetalningsförmåga! – det hade ingen hoppats på.

Utvecklingen tvingade till sist regeringen att reagera. Den hade i det längsta undvikit att handla. Hr Sträng uttalade ännu i höstas att detta var onödigt: ingenting behövde göras. Kom så oppositionens genomtänkta krav, vilka resulterade i regeringens uppenbart hastigt hoprapsade utspel med ännu oskrivna propositioner, baserade på ännu outrett material. Regeringens förslag var så lagda att de ej skulle tillfredsställa industrin; det framgick på Harpsund. Flera av dem kan inte heller förrän längre fram påverka arbetsmarknadsläget, och inte är det möjligt att hr Palme på allvar skulle tro att flera subventioner förändrar en ekonomisk trend som den nuvarande.

Slutsatsen kan bara bli att statsministern, i förhoppning att konjunkturerna skall vända före 1973 års val men helst

inte alltför snabbt, bestämt sig för att utnyttja arbetslösheten politiskt. Å ena sidan strör han skattepengar i form av bidrag omkring sig, detta för att tysta kritiken bland sina egna. Å andra sidan väljer han och andra regeringsledamöter dunkla eller öppna – inrikesministern försade sig för tidigt – anklagelser mot industrin, som ej vill investera. Man vill locka fram bilden av att det är industrins oföretagsamhet som skapat krisen. Hr Palme försöker göra arbetslösheten till en tillgång för sig och för sitt vacklande parti.

Om detta är den avsedda taktiken efter Harpsund är det att spela ett högt spel. Ingen tvivlar på hr Palmes politiska förmåga; ingen ifrågasätter hans vilja till fortsatt maktutövande. Men skall han verkligen kunna övertyga svenska folket om att svensk industri bär ansvaret för dagens ekonomiska kris, om att regeringen är utan skuld och gör allt till det bästa? Det skulle förutsätta ett förtroende för statsministern som helt enkelt inte existerar.